

Rolnummer 5764
Arrest nr. 148/2014 van 9 oktober 2014

A R R E S T

In zake : het beroep tot vernietiging van artikel 14, § 1, van de wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, ingesteld door Martine Dufond.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters J. Spreutels en A. Alen, en de rechters E. De Groot, L. Lavrysen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, F. Daoût, T. Giet en R. Leysen, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter J. Spreutels,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van het beroep en rechtspleging*

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 5 december 2013 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 6 december 2013, heeft Martine Dufond, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. J.-E. Barthelemy, advocaat bij de balie te Bergen, naar aanleiding van het arrest van het Hof nr. 31/2013 van 7 maart 2013 (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 5 juni 2013), beroep tot vernietiging ingesteld van artikel 14, § 1, van de wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen.

De Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. P.-A. Foriers, advocaat bij het Hof van cassatie, en Mr. R. Jafferli, advocaat bij de balie te Brussel, heeft een memorie ingediend, de verzoekende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de Ministerraad heeft ook een memorie van wederantwoord ingediend.

Bij beschikking van 18 juni 2014 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers T. Giet en R. Leysen te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 9 juli 2014 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 9 juli 2014 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *In rechte*

- A -

A.1.1. De verzoekster is de partij die betrokken was in het geschil dat aanleiding heeft gegeven tot het arrest nr. 31/2013. Zij herinnert eraan het slachtoffer te zijn geweest, op 20 december 1990, van een ongeval veroorzaakt door een bus van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen (NMVB).

Bij vonnis van 5 februari 1996 oordeelde de Rechtbank van eerste aanleg te Nijvel dat het ongeval te wijten was aan een toevallig feit en veroordeelde zij de « Société régionale wallonne du Transport » (SRWT), die de rechten van de NMVB had overgenomen, tot het vergoeden van de slachtoffers van het ongeval.

Bij twee arresten van 20 oktober 2003 en 10 oktober 2005 deed het Hof van Beroep te Brussel dat vonnis teniet door te oordelen dat de NMVB niet kon worden gelijkgesteld met het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds (GMWF) en dat bijgevolg het GMWF de slachtoffers moest vergoeden.

Het Hof van Cassatie waarbij het GMWF de zaak aanhangig heeft gemaakt, verbrak, bij een arrest van 16 mei 2008, het arrest van het Hof van Beroep te Brussel om reden dat de rechter in hoger beroep zijn beslissing niet naar recht had verantwoord, en verwees de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Bergen, dat het Hof een prejudiciële vraag stelde die heeft geleid tot het arrest nr. 31/2013, dat besluit tot een schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

A.1.2. De verzoekster is van mening dat zij belang heeft bij een vernietiging omdat de twee in kracht van gewijsde gegane arresten van het Hof van Beroep te Brussel van 20 oktober 2003 en 10 oktober 2005 bevestigen dat de SRWT buiten de zaak is gesteld.

Het staat aan het Hof van Beroep te Bergen om, rekening houdend met het antwoord van het Hof in zijn arrest nr. 31/2013, te bepalen wie - het GMWF of de SRWT - de vergoeding op zich moet nemen van het slachtoffer van een toevallig feit, in de bovenvermelde omstandigheden.

Opdat de SRWT, op dezelfde wijze als het GMWF, tot de protagonisten van de zaak zou behoren, moet de verzoekster echter - in eerste instantie - de intrekking vorderen van de voormelde arresten van het Hof van Beroep te Brussel, wat enkel mogelijk is in geval van een vernietiging door het Grondwettelijk Hof; het grondwettelijk rechtscollege heeft overigens zelf, in zijn arrest nr. 31/2013, verwezen naar dat buitengewoon rechtsmiddel om de Belgische Staat, die het nut van de vraag betwistte, te antwoorden.

A.2. De vordering tot vernietiging is gegrond op het antwoord dat het Hof heeft gegeven in zijn arrest nr. 31/2013, dat besluit dat artikel 14, § 1, van de wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt in zoverre het niet voorzag, vanaf de inwerkingtreding van het vroegere artikel 50 van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, in een vergoeding van het slachtoffer van een verkeersongeval dat te wijten is aan een toevallig feit en dat is veroorzaakt door een voertuig dat is vrijgesteld van verzekering.

De verzoekster vraagt dus de vernietiging van het bestreden artikel 14, § 1.

A.3. De Ministerraad verwijst naar de beoordeling van het Hof in het arrest nr. 31/2013 en besluit dat de bestreden bepaling moet worden vernietigd in de mate van de vastgestelde ongrondwettigheid.

Om de inachtneming van de rechtszekerheid te waarborgen, vraagt hij niettemin om de gevolgen van de vernietigde bepaling definitief te handhaven tot 5 juni 2013, datum van de bekendmaking van het voormelde arrest in het *Belgisch Staatsblad*. Die handhaving van de gevolgen kan in het bijzonder worden verantwoord in het voorliggende geval van een beroep tot vernietiging ingesteld op grond van artikel 4, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989, dat vele jaren na de inwerkingtreding van de bestreden bepaling tot stand komt.

A.4. De verzoekster antwoordt dat, wegens de ongrondwettigheid die is vastgesteld bij het arrest nr. 31/2013, de bestreden bepaling zonder meer dient te worden vernietigd. Subsidiair, indien het Hof zou beslissen slechts in de mate van de in het voormelde arrest vastgestelde ongrondwettigheid te vernietigen, verzet de verzoekster zich ertegen dat de gevolgen van de vernietigde bepaling worden gehandhaafd. Niet alleen toont de Ministerraad niet het bestaan van dwingende redenen van algemeen belang aan die die handhaving van gevolgen zouden verantwoorden, maar het aantal situaties die identiek zijn aan de hare is zeker ook heel beperkt.

Bovendien zou een vernietiging met handhaving van de gevolgen de verzoekster verhinderen de intrekking te vorderen van de arresten van het Hof van Beroep te Brussel, waarbij de SRWT buiten de zaak wordt gesteld, wat in feite zou neerkomen op een verwerping van het beroep tot vernietiging, terwijl het Hof heeft vastgesteld dat de bestreden bepaling de verzoekster discrimineert. Indien het Hof zou beslissen de gevolgen van de vernietigde bepaling te handhaven, vraagt de verzoekster dat haar situatie wordt onderscheiden van die van elke andere partij die zich niet tot het Hof zou hebben gewend.

A.5. Wat de omvang van de vernietiging betreft, is de Ministerraad van mening dat de vordering van de verzoekster in haar memorie van antwoord om de bestreden bepaling zonder meer te vernietigen, niet kan worden ingewilligd, omdat de vernietiging moet worden beperkt tot de mate van ongrondwettigheid vastgesteld in het arrest nr. 31/2013.

Wat betreft de handhaving van de gevolgen waarom hij verzoekt, preciseert de Ministerraad dat het aan het Hof staat te beslissen, zoals het heeft gedaan in het arrest nr. 140/2008, of het verantwoord is de verzoekster vrij te stellen van de handhaving van de gevolgen van de vernietigde bepaling; het is daarentegen essentieel, rekening houdend met de onvoorspelbare budgettaire impact van een vernietiging die onbeperkt is in de tijd, dat de gevolgen van de vernietigde bepaling worden gehandhaafd ten aanzien van de andere personen die niet zijn tussengekomen - terwijl zij dat konden - in de procedure die heeft geleid tot het arrest nr. 31/2013.

- B -

B.1.1. Vóór de opheffing ervan bij artikel 32, § 1, van de wet van 21 november 1989 « betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen » bepaalde artikel 14, § 1, van de wet van 1 juli 1956 « betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen » :

« De Staat, de Regie van Telegraaf en Telefoon, de Regie der Luchtwegen, de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, de Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen, de Regie voor Maritiem Transport en de Regie der Posterijen zijn vrijgesteld van de verplichting om de verzekering aan te gaan voor hun motorrijtuigen mits zij, onder de voorwaarden van deze wet, zelf de burgerlijke aansprakelijkheid hebben van alle houders of bestuurders van deze motorrijtuigen.

Heeft de bestuurder zich de macht over het motorrijtuig verschaft door diefstal of geweldpleging, dan hebben zij, ten aanzien van de benadeelde, de verplichtingen die door artikel 16 aan het Waarborgfonds worden opgelegd.

Van die dekking moet door de wettelijke vertegenwoordigers aangifte worden gedaan bij het overheidsorgaan dat bevoegd is tot het in ontvangst nemen van de kennisgevingen betreffende de verzekering die in deze wet wordt geregeld. Dit overheidsorgaan geeft hiervan een bewijs af ».

B.1.2. De voormelde wet van 21 november 1989 is op 6 mei 1991 in werking getreden.

Meer in het bijzonder bepaalt artikel 10, § 1, van die wet :

« De Staat, de Gewesten, de Gemeenschappen, BELGACOM, de Nationale Maatschappij der luchtwegen (N.M.L.W.), de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, N.M.B.S. Holding, Infrabel, de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, en bpost zijn niet verplicht een verzekering aan te gaan voor motorrijtuigen die hun toebehoren of op hun naam zijn ingeschreven.

Als er geen verzekering is, dekken zij zelf, overeenkomstig deze wet de burgerrechtelijke aansprakelijkheid waartoe het motorrijtuig aanleiding kan geven, daarbij zijn de in de artikelen 3 en 4 bedoelde uitsluitingen en beperkingen van toepassing, tenzij de Koning anders bepaalt.

Indien zij niet tot schadevergoeding zijn gehouden uit hoofde van hun eigen aansprakelijkheid, hebben zij jegens de benadeelden dezelfde verplichtingen als de verzekeraar. Zij kunnen in ieder geval in de zaak betrokken worden voor het strafrecht waarbij de burgerlijke rechtsvordering tegen degene die de schade heeft veroorzaakt, aanhangig is.

Zij hebben jegens de benadeelde de verplichtingen die artikel 19bis-11, § 1, 3° en 4° aan het Waarborgfonds oplegt, als de bestuurder of de houder van het motorrijtuig zich door diefstal, geweldpleging of heling daarover de macht heeft verschaft of als hij van alle aansprakelijkheid is ontslagen wegens toeval of overmacht ».

B.2. Bij zijn arrest nr. 31/2013 van 7 maart 2013, gewezen op prejudiciële vraag, heeft het Hof voor recht gezegd :

« Artikel 14, § 1, van de wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het niet voorzagt, onder de voorwaarden bepaald in B.16, in een vergoeding van het slachtoffer van een verkeersongeval dat te wijten is aan een toevallig feit en dat is veroorzaakt door een in dat artikel bedoeld voertuig ».

Dat arrest is op 5 juni 2013 in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt.

B.3. Het beroep tot vernietiging is ingediend op grond van artikel 4, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, dat - de wijziging bij de bijzondere wet van 4 april 2014 buiten beschouwing gelaten - bepaalde :

« Voor de Ministerraad, voor de Regering van een Gemeenschap of van een Gewest, voor de voorzitters van de wetgevende vergaderingen op verzoek van twee derde van hun leden of voor iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die doet blijken van een belang staat een nieuwe termijn van zes maanden open voor het instellen van een beroep tot vernietiging tegen een wet, een decreet of een in artikel 134 van de Grondwet bedoelde regel, wanneer het Hof, uitspraak doende op een prejudiciële vraag, verklaard heeft dat die wet, dat decreet of die in artikel 134 van de Grondwet bedoelde regel een van de in artikel 1 bedoelde regels of artikelen van de Grondwet schendt. De termijn gaat respectievelijk in op de datum van de kennisgeving van het door het Hof gewezen arrest aan, al naar het geval, de Eerste Minister en de voorzitters van de Regeringen en aan de voorzitters van de wetgevende vergaderingen, of op de datum van de bekendmaking van het arrest in het *Belgisch Staatsblad* ».

Het beroep is ontvankelijk nu het is ingesteld op grond van die bepaling.

B.4. Daarenboven doet de verzoekster, die partij was in het geding dat aanleiding heeft gegeven tot het arrest nr. 31/2013, blijken van het belang om de vernietiging te vorderen op grond van artikel 4, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, aangezien zij, ingevolge de in dat arrest vervatte vaststelling van ongrondwettigheid, beoogt de intrekking te verkrijgen van de in kracht van gewijsde gegane beslissing waarbij de openbare instelling die gebruik heeft gemaakt van de in de bestreden

bepaling beoogde vrijstelling, buiten de zaak wordt gesteld, waarbij de intrekking enkel mogelijk is in geval van voorafgaande vernietiging, zoals artikel 16 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 erin voorziet.

Ten gronde

B.5.1. Het vroegere artikel 49, § 2, van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen - dat krachtens het koninklijk besluit van 12 augustus 1994 artikel 79 van dezelfde wet is geworden en vervolgens bij de wet van 22 augustus 2002 is opgeheven - bepaalde :

«De Koning laat, onder de voorwaarden die Hij bepaalt, een Gemeenschappelijk Waarborgfonds toe met als opdracht de schade te vergoeden door een motorrijtuig veroorzaakt in de bij artikel 50 vermelde gevallen ».

B.5.2. In de oorspronkelijke versie ervan bepaalde het vroegere artikel 50, § 1, van dezelfde wet - dat krachtens het koninklijk besluit van 12 augustus 1994 artikel 80, § 1, van de wet is geworden en vervolgens bij de wet van 22 augustus 2002 is opgeheven :

«Elke benadeelde kan van het Gemeenschappelijk Waarborgfonds de vergoeding bekomen van de schade voortvloeiende uit lichamelijke letsels die door een motorrijtuig zijn veroorzaakt :

1° wanneer de identiteit van het motorrijtuig dat het ongeval heeft veroorzaakt, niet is vastgesteld; in dat geval wordt het Fonds in de plaats gesteld van de aansprakelijke persoon;

2° wanneer geen enkele erkende verzekeringsonderneming tot die vergoeding verplicht is hetzij om reden van een toevallig feit waardoor de bestuurder van het voertuig dat het ongeval veroorzaakte, vrij uitgaat, hetzij omdat de verzekeringsplicht niet nageleefd werd;

3° wanneer in geval van diefstal, geweldpleging of heling, de burgerrechtelijke aansprakelijkheid waartoe het motorrijtuig aanleiding kan geven, niet verzekerd is, overeenkomstig de wettelijk geoorloofde uitsluiting;

[...]

De omvang en de voorwaarden tot toekenning van dit recht op vergoeding worden bepaald door de Koning.

In de gevallen bepaald in 2°, 3°, 4° en 5° kan de Koning de verplichtingen van het Gemeenschappelijk Waarborgfonds uitbreiden tot de vergoeding van de stoffelijke schade, binnen de bijzondere perken die Hij bepaalt ».

B.5.3. Overeenkomstig artikel 69, tweede lid, van de wet van 9 juli 1975 heeft artikel 2 van het koninklijk besluit van 16 december 1981 « houdende inwerkingstelling en uitvoering van de artikelen 49 en 50 van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen » de artikelen 49 en 50 van de voormelde wet in werking gesteld; overeenkomstig artikel 25 van het koninklijk besluit van 16 december 1981 is artikel 2 ervan in werking getreden op de dag waarop het in het *Belgisch Staatsblad* werd bekendgemaakt, namelijk op 26 januari 1982.

Vóór de wijziging ervan bij het koninklijk besluit van 6 mei 1991 bepaalde artikel 15 van het koninklijk besluit van 16 december 1981 :

« Het Fonds is niet gehouden tot vergoeding van de schade veroorzaakt door motorrijtuigen bedoeld in artikel 14 van de wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, wanneer gebruik gemaakt is van de mogelijkheid tot vrijstelling waarvan sprake in voornoemd artikel ».

B.6. Sinds de inwerkingtreding van de wet van 9 juli 1975 kan het slachtoffer van een door een toevallig feit veroorzaakt verkeersongeval in principe een tegemoetkoming van het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds (hierna: GMWF) genieten. Uit het vroegere artikel 50 van die wet blijkt niettemin dat het GMWF niet in een tegemoetkoming kan voorzien wanneer het voertuig dat het aan een toevallig feit te wijten ongeval heeft veroorzaakt, een voertuig is, zoals te dezen, waarvoor de Staat of een openbare instelling gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid tot vrijstelling van verzekering (Cass., 16 mei 2008, C.06.0146.F).

Sinds de inwerkingtreding van de wet van 21 november 1989 kan het slachtoffer van zulk een ongeval worden vergoed door de Staat of de openbare instelling die gebruik heeft gemaakt van de vrijstelling van verzekering, en die onder dezelfde voorwaarden als het GMWF in een tegemoetkoming moet voorzien.

De personen die, zoals de verzoekster, vóór de inwerkingtreding van de wet van 21 november 1989 het slachtoffer zijn geweest van een ongeval dat te wijten is aan een toevallig feit veroorzaakt door een voertuig waarvoor de Staat of een openbare instelling gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid tot vrijstelling van verzekering, verkeren dus in de onmogelijkheid om een vergoeding van de geleden schade te verkrijgen, doordat artikel 14 van de wet van 1 juli 1956 niet voorzag in enige tegemoetkoming vanwege de Staat of de openbare instelling omdat het niet ging om een geval waarin de bestuurder van het voertuig burgerrechtelijk aansprakelijk was, noch om een geval waarin de bestuurder het voertuig door diefstal of geweldpleging had bemachtigd.

B.7. Het verschil in behandeling tussen slachtoffers van een aan een toevallig feit te wijten ongeval berust op een objectief criterium, namelijk het feit of het motorrijtuig dat de schade heeft veroorzaakt, al dan niet toebehoort aan de Staat of een openbare instelling die gebruik heeft gemaakt van de vrijstelling van verzekering.

B.8.1. Tijdens de parlementaire voorbereiding van de wet van 1 juli 1956 werd gepreciseerd :

« Artikel 15 ontslaat de Staat en de spoorwegmaatschappijen van de verplichting een verzekeringspolis te sluiten, op voorwaarde dat ze zelf de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekken van de houders en bestuurders van de rijtuigen die hun toebehoren [...].

Die verplichting tot dekking moet vanzelfsprekend niet verder gaan dan die welke de wet voorschrijft ingeval van verzekering door een toegelaten maatschappij.

Ingeval het rijtuig wordt gestolen of zo de bestuurder niet geïdentificeerd wordt, wordt de door de Staat of door de spoorwegmaatschappijen verschuldigde dekking teruggebracht tot het peil van de dekking die ten laste van het bij artikel 16 voorziene waarborgfonds wordt gelegd.

Het bestaan van bedoeld waarborgfonds, dat uit verzekeraars is samengesteld, heft natuurlijk de verplichting op de slachtoffers van de door die rijtuigen veroorzaakte ongevallen schadeloos te stellen » (*Parl. St.*, Kamer, 1954-1955, nr. 351/1, p. 4).

« De Staat is bijgevolg slechts ontslagen van de [verplichting tot verzekering op voorwaarde dat de aansprakelijkheid van] ieder bestuurder van zijn voertuigen gedekt is overeenkomstig artikel 3. Hij moet dus, hetzij zich verzekeren, hetzij zijn eigen waarborg verlenen om alle schade te dekken die op welke wijze en in welke omstandigheden ook wordt veroorzaakt door al zijn aangestelden, door al zijn organen, door alle bestuurders van zijn voertuigen. De beperking van artikel 3 betreffende dezen die zich door diefstal of

geweldpleging de macht over het motorrijtuig hebben verschaft, is natuurlijk ook hier van toepassing » (*Parl. St.*, Kamer, 1954-1955, nr. 351/4, p. 10).

Er werd verder nog onderstreept, tijdens de besprekingen in de Senaat, dat « de lichamen die van de verzekering zijn vrijgesteld [...] dus, bij diefstal, de taak van de verzekeraar of het waarborgfonds [overnemen] ten aanzien van de bestuurders en de houders van hun motorrijtuigen, ongeacht of zij al dan niet aansprakelijk zijn » (*Parl. St.*, Senaat, 1955-1956, nr. 276, p. 5).

B.8.2. De wetgever wilde derhalve een maatregel nemen waardoor de vergoedingsregeling van de slachtoffers van een verkeersongeval dat is veroorzaakt door een voertuig waarvoor de Staat of een openbare instelling, overeenkomstig artikel 14 van de wet van 1 juli 1956, gebruik heeft gemaakt van de vrijstelling van verzekering zou worden afgestemd op de vergoedingsregeling die van toepassing is op de slachtoffers van een door een ander voertuig veroorzaakt verkeersongeval, ongeacht of die regeling de tegemoetkoming van een erkende verzekeraar of van het GMWF impliceert.

B.9.1. Tijdens de parlementaire voorbereiding van de voormelde wet van 9 juli 1975 werd geoordeeld dat, « om redenen van sociale rechtvaardiging [het] niet [paste] de slachtoffers van verkeersongevallen zonder schadeloosstelling te laten, wanneer deze niet kunnen worden vergoed » wegens een verkeersongeval « ter oorzake van een onvoorziene gebeurtenis of overmacht » (*Parl. St.*, Senaat, 1970-1971, nr. 570, p. 52).

Uit de parlementaire voorbereiding van die wet blijkt ook dat de vroegere artikelen 49 en 50 ervan werden overgenomen uit een ander wetsontwerp (nr. 503) teneinde de aanneming ervan niet uit te stellen (*Parl. St.*, Senaat, 1970-1971, nr. 269, p. 49). Het is evenwel tijdens de bespreking van het wetsontwerp dat de wet van 9 juli 1975 zou worden dat de opdrachten van het GMWF werden uitgebreid tot de vergoeding van de slachtoffers van een door een toevallig feit veroorzaakt verkeersongeval.

B.9.2. Het wetsontwerp waaruit de artikelen 49 en 50 van de wet van 9 juli 1975 werden overgenomen, leidde uiteindelijk tot de voormelde wet van 21 november 1989. Tijdens de parlementaire voorbereiding werd gepreciseerd, in verband met de tekst die artikel 10, § 1, vierde lid, zou worden :

« De wijzigingen aangebracht aan dit lid houden rekening met het feit dat de bepalingen betreffende het Gemeenschappelijk Waarborgfonds die voorkwamen in het ontwerp waarop onderhavige amendementen zijn ingediend (artikelen 19 en 20), overgenomen werden door de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen (artikelen 49 en 50).

Vermits, bij toepassing van artikel 50 van voornoemde wet, het Fonds gehouden is op te treden in de gevallen waarin de bestuurder niet aansprakelijk is tengevolge van een toevallig feit, dienen de verplichtingen ten laste van de Staat en bepaalde openbare instellingen in dezelfde mate uitgebreid te worden » (*Parl. St.*, Senaat, 1988-1989, nr. 696-2, p. 50).

B.10. Het verschil in behandeling tussen de slachtoffers van een aan een toevallig feit te wijten ongeval is dus ontstaan doordat de verplichtingen ten laste van de Staat of de openbare instelling die gebruik hebben gemaakt van de vrijstelling van verzekering, zoals zij voortvloeien uit artikel 14 van de voormelde wet van 1 juli 1956, niet onmiddellijk zijn aangepast aan de uitbreiding, bij het vroegere artikel 50 van de wet van 9 juli 1975, van de aan het GMWF toegewezen opdrachten, maar pas vanaf de inwerkingtreding van de wet van 21 november 1989.

B.11.1. Uit de parlementaire voorbereiding met betrekking tot het vroegere artikel 50 van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen blijkt dat het GMWF tot taak heeft de schade te herstellen die door motorvoertuigen is veroorzaakt in de gevallen waarin, ondanks het verplichte karakter van de aansprakelijkheidsverzekering ter zake, de dekking van de genoemde schade ontbreekt wegens een van de in het vroegere artikel 50, § 1, van de wet van 9 juli 1975 gepreciseerde motieven. De wetgever baseerde zich daarbij op het verplichte karakter van de aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen om de financiering van het genoemde Fonds ten laste te leggen van de verzekeringsondernemingen die in de genoemde verzekeringstak werkzaam zijn.

Die functie van indeplaatsstelling van het GMWF impliceert dat de tegemoetkoming van dat Fonds wordt beperkt tot het herstel van schade die in beginsel door de verplichte aansprakelijkheidsverzekering wordt gedekt.

B.11.2. Rekening houdend met de aan het GMWF toegekende rol van indeplaatsstelling en met de budgettaire mogelijkheden van het Gemeenschappelijk Waarborgfonds, dat moet worden gefinancierd met bijdragen van verzekeringsmaatschappijen die zijn toegelaten om de

burgerrechtelijke aansprakelijkheid inzake motorvoertuigen te verzekeren (artikel 79, § 4, van de wet van 9 juli 1975), is het noch onverantwoord, noch onredelijk dat het Fonds slechts tot tegemoetkoming is gehouden in de gevallen waarin de schade aanleiding geeft tot een aansprakelijkheid gedekt door de verplichte verzekering.

B.12.1. Gelet op de risico's die het in het verkeer brengen van een motorrijtuig met zich meebrengt voor andere weggebruikers, is het adequaat te stellen dat motorrijtuigen in principe alleen tot het verkeer op de openbare weg worden toegelaten indien de burgerrechtelijke aansprakelijkheid waartoe zij aanleiding geven, gedekt is door een verzekeringsovereenkomst. Doordat aldus in principe alleen verzekerde motorrijtuigen aan het verkeer deelnemen, krijgen de slachtoffers van een verkeersongeval de waarborg dat zij in de meeste gevallen voor de geleden schade zullen worden vergoed door een verzekeraar.

Uit de parlementaire voorbereiding van de voormelde wet van 9 juli 1975 blijkt overigens dat de wetgever de tegemoetkoming vanwege het GMWF teneinde de slachtoffers te vergoeden van een door een toevallig feit veroorzaakt verkeersongeval heeft willen waarborgen omdat « het om redenen van sociale rechtvaardiging niet [paste] » dat type van slachtoffers « zonder schadeloosstelling te laten ».

B.12.2. De categorieën van slachtoffers van een aan een toevallig feit te wijten ongeval bevinden zich dus in situaties die, ten aanzien van de doelstellingen van de wetgever, in alle opzichten soortgelijk zijn. De enkele omstandigheid dat het voertuig dat het verkeersongeval heeft veroorzaakt, een voertuig is waarvoor de Staat of een openbare instelling gebruik heeft gemaakt van de vrijstelling van verzekering, is niet relevant om het bekritiseerde verschil in behandeling te verantwoorden.

B.12.3. Ook al gebiedt het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie niet dat de wetgever, wanneer hij het toepassingsgebied van een vergoedingsregeling uitbreidt tot een nieuwe categorie van ongevallen, ook andere vergelijkbare types van ongevallen zou dekken, toch is de wetgever te dezen in gebreke gebleven om te voorzien in de mogelijkheid voor alle slachtoffers van eenzelfde categorie van verkeersongevallen, namelijk die welke zijn veroorzaakt door een toevallig feit, om op gelijke wijze te worden vergoed.

B.13.1. Door de draagwijdte van artikel 14, § 1, tweede lid, van de wet van 1 juli 1956 niet aan te passen vanaf de inwerkingtreding van het vroegere artikel 50 van de wet van 9 juli 1975, heeft de wetgever onder de slachtoffers van een door een toevallig feit veroorzaakt verkeersongeval, een verschil in behandeling gecreëerd, dat niet redelijk is verantwoord, en dat is blijven voortbestaan tot de inwerkingtreding van de wet van 21 november 1989.

B.13.2. Bovendien blijkt niet dat de wetgever met aanzienlijke en zware gevolgen zou zijn geconfronteerd indien hij, vanaf de inwerkingtreding van het vroegere artikel 50 van de wet van 9 juli 1975, had voorzien in een verplichting, voor de Staat of de openbare instelling die gebruik heeft gemaakt van de vrijstelling van verzekering, om dezelfde verplichtingen als het GMWF op zich te nemen wanneer het verkeersongeval te wijten was aan een toevallig feit dat de bestuurder van één van hun voertuigen van zijn burgerlijke aansprakelijkheid onthief.

De wetgever heeft in dat verband, bij de aanneming van artikel 10 van de wet van 21 november 1989, geen enkele overgangsmaatregel genomen, noch melding gemaakt, tijdens de parlementaire voorbereiding van die wet, van enige moeilijkheid om de vergoedingsverplichtingen van de Staat of de openbare instellingen die gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid tot vrijstelling van verzekering, uit te breiden tot dat type van verkeersongevallen.

B.14. Artikel 14, § 1, van de wet van 1 juli 1956 moet dus worden vernietigd in zoverre het niet heeft bepaald, vanaf de inwerkingtreding van het vroegere artikel 50 van de voormelde wet van 9 juli 1975, dat de Staat of de openbare instelling die gebruik heeft gemaakt van de vrijstelling van verzekering, dezelfde verplichtingen heeft als het GMWF ten aanzien van de slachtoffers van een verkeersongeval dat te wijten is aan een toevallig feit en dat door een van hun voertuigen is veroorzaakt.

Ten aanzien van de handhaving van de gevolgen

B.15. Teneinde de rechtsonzekerheid te verhelpen die uit de vernietiging zou kunnen voortvloeien, verzoekt de Ministerraad het Hof om de gevolgen van de vernietigde bepaling te handhaven tot 5 juni 2013, datum van de bekendmaking van het arrest nr. 31/2013.

B.16. De Ministerraad toont niet aan dat het niet-handhaven van de gevolgen aanleiding zou geven tot een dermate grote rechtsonzekerheid dat zij zou verantwoorden dat elke mogelijkheid tot het verkrijgen van een vergoeding wordt ontzegd aan de personen die, zoals de verzoekster, het slachtoffer zijn geweest van een verkeersongeval dat te wijten is aan een toevallig feit en dat is veroorzaakt door een voertuig van de Staat of de overheidsinstelling die gebruik heeft gemaakt van de vrijstelling van verzekering, vanaf de inwerkingtreding van het vroegere artikel 50 van de voormelde wet van 9 juli 1975 en vóór de inwerkingtreding van artikel 10, § 1, van de voormelde wet van 21 november 1989.

Om die redenen,

het Hof

vernietigt, vanaf de inwerkingtreding van artikel 50 van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, artikel 14, § 1, van de wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen in zoverre het niet bepaalt dat de Staat of de openbare instelling die gebruik heeft gemaakt van de vrijstelling van verzekering, dezelfde verplichtingen heeft als het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds ten aanzien van de slachtoffers van een verkeersongeval dat te wijten is aan een toevallig feit en dat door een van hun voertuigen is veroorzaakt.

Aldus gewezen in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 9 oktober 2014.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

J. Spreutels